

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ
ΑΛΛΑΓΗΣ**

**ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ
ΠΛΟΥΤΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΡΥΚΤΩΝ
ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ**

Αθήνα, /09/2013

Ταχ. Κώδικας : 101 92
Πληρ. Π. Τζεφέρης
Τηλ. : 210-6969864
Fax : 210-6969346

**ΠΡΟΣ: Υπ. Εργασίας & Κοινωνικής Ασφάλισης
Γεν. Δ/ση Συνθηκών και Υγιεινής της
Εργασίας, Πειραιώς 40, 101 82 Αθήνα**

- ΚΟΙΝ.** 1. Επιθεώρηση Μεταλλείων Νοτίου Ελλάδας
Λυκούργου 9, 105 51 Αθήνα
2. Επιθεώρηση Μεταλλείων Βορείου Ελλάδας
Κουντουριώτου 6 & Φωκαίας
541 01 Θεσσαλονίκη

ΕΚΘΕΣΗ

Επί της εφαρμογής στην πράξη της Οδηγίας 92/104/ΕΟΚ για την περίοδο 2007-2012

«Σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τη βελτίωση της ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων στις υπαίθριες ή υπόγειες εξορυκτικές βιομηχανίες»
(όπως προβλέπεται στο άρθρο 13 παρ. 4 της Οδηγίας αυτής και το άρθρο 17 της οδηγίας-πλαίσιο)

1. Εισαγωγή

Οι εξορυκτικές βιομηχανίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 89/654/ΕΟΚ σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας (πρώτη ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 1 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ). Οι εργαζόμενοι στον τομέα των εξορυκτικών βιομηχανιών καλύπτονται από τις οδηγίες 92/104/ΕΟΚ και 92/91/ΕΟΚ. Η οδηγία 92/104/ΕΟΚ για την εφαρμογή στην πράξη στην οποία συντάχθηκε η παρούσα έκθεση, ισχύει ειδικά για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων στις εξορυκτικές βιομηχανίες που σχετίζονται **με την έρευνα και την εκμετάλλευση ορυκτών σε υπαίθρια ή υπόγεια ορυχεία και λατομεία**. Η εφαρμογή στην πράξη της οδηγίας 92/91/ΕΟΚ για την ασφάλεια και υγεία εργαζομένων κατά την εκμετάλλευση ορυκτών μέσω

γεωτρήσεων (επάκτιων και υπεράκτιων) **δεν αποτελεί αρμοδιότητα των υπηρεσιών της ΓΓΕ & ΚΑ του ΥΠΕΚΑ.**

Η παρούσα έκθεση εφαρμογής 2007-2012 αφορά την οδηγία 92/104/ΕΟΚ και καταρτίστηκε ύστερα από διαβούλευση με τους εκπροσώπους των φορέων και επαγγελματικών οργανώσεων των σχετικών παραγωγικών τάξεων. Συγκεκριμένα ζητήθηκαν οι απόψεις εκπροσώπων: 1) της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ). 2) του Συνδέσμου Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων (ΣΜΕ) 3) της Ομοσπονδίας Σωματείων Μαρμάρων Ελλάδος (ΟΣΜΕ). 4) του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Μαρμάρου Μακεδονίας- Θράκης (Σ.Ε.Μ.Μ.Θ.) 5) του Συνδέσμου ΛΑΤΟΜΕΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΣΥ-ΛΑ-ΤΕ) 6) της Ομοσπονδίας Μεταλλωρύχων Ελλάδας (Ο.Μ.Ε), κλπ. Από τις ανωτέρω ανταποκρίθηκε (με έγγραφη επιστολή) μόνον ο Σύνδεσμος Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων (ΣΜΕ).

2. Ενσωμάτωση οδηγίας-Νομικός Αντίκτυπος-Ενέργειες διάδοσης

Ενσωμάτωση οδηγίας-Νομικός Αντίκτυπος. Η ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο των Οδηγιών της ΕΕ, που αναφέρονται σε θέματα ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων στην εξορυκτική βιομηχανία, γίνεται με Αποφάσεις του αρμοδίου Υπουργού, που συνυπογράφονται από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας, και εν συνεχεία τροποποιούν και συμπληρώνουν τον Κανονισμό Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών (ΚΜΛΕ), δηλ. το βασικό θεσμικό εργαλείο που διέπει τη λειτουργία της εξορυκτικής βιομηχανίας αναφορικά με τις συνθήκες ασφάλειας και ορθολογικής εκμετάλλευσης.

Η υπό εξέταση Οδηγία 92/104/ΕΟΚ ενσωματώθηκε στο Ελληνικό Δίκαιο με την αριθ. Δ7/Α/Φ1/14080/732/22-8-96 (ΦΕΚ 771/τεύχ. Β/28-8-96) Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, η οποία περιλαμβάνει όλες τις προβλέψεις της Οδηγίας.

Η ως άνω απόφαση εναρμόνισης, ενσωματώθηκε στον τότε ΚΜΛΕ, προκειμένου να υπάρχει ένα ενιαίο κείμενο, που να ρυθμίζει τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων στην εξορυκτική βιομηχανία. Συνοπτικά, με τον τρόπο αυτό εισήχθησαν στο ελληνικό δίκαιο νέες ρυθμίσεις και συγκεκριμένα το έγγραφο ασφάλειας και υγείας (ΕΑΥ) και η ουσιαστική συμμετοχή των εργαζομένων στη διαμόρφωση των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας (Υ&Α) που τους αφορούν. Οι νέες ρυθμίσεις διευκολύνουν όλους τους εμπλεκόμενους στα θέματα υγιεινής και ασφάλειας (εργοδότες, εργαζομένους, επιθεωρητές, τεχνικούς ασφάλειας, γιατρούς εργασίας, κ.τ.λ.) και καθιστούν αποτελεσματικότερο τον έλεγχο των αρμόδιων υπηρεσιών.

Εντός του 2011, ο Κανονισμός Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών (ΚΜΛΕ), αναμορφώθηκε εκ νέου, με την ΥΑ υπ. αρθ. Δ7/Α/οικ.12050/2223/14.06.11 (ΦΕΚ 1227 Β). Με τον νέο κανονισμό η ελληνική νομοθεσία έχει πλέον ενσωματώσει σε ενιαίο κείμενο το σύνολο των απαιτήσεων της οδηγίας. Ενδεικτικά: το έγγραφο ασφάλειας και υγείας (σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 2 της οδηγίας) καθώς και τα θέματα υπερβολικών και αυτοαπασχολούμενων (άρθρο 3 παρ. 3 της οδηγίας) καλύπτονται στο άρθρο 4 του ΚΜΛΕ. Το άρθρο 3 παράγραφος 1 σημείο α) της οδηγίας σχετικά με τον σχεδιασμό και την καταλληλότητα των χώρων εργασίας καλύπτεται από το άρθρο 7 του ΚΜΛΕ. Η σχετική απαίτηση για την καταλληλότητα και τα προσόντα των εργαζομένων (άρθρο 3 παρ. 1 σημείο γ) αποτυπώνεται στο άρθρο 11 του ΚΜΛΕ.

Τα άρθρα 4 και 5 της οδηγίας (για Πυρόσβεση και διάσωση) καλύπτονται στο άρθρο 20 του ΚΜΛΕ ενώ για το άρθρο 8 (Επίβλεψη της υγείας) υπάρχει ευρεία αναφορά στα άρθρα 9 και 12 του ΚΜΛΕ. Ο εξοπλισμός υγιεινής (άρθρο 14 της οδηγίας) καλύπτεται από τα άρθρα 7 (Στέγαση-χώροι υγιεινής-χώροι ανάπαυσης) και 10 του ΚΜΛΕ (Μέσα για την παροχή πρώτων βοηθειών) κ.ο.κ.

Ενέργειες διάδοσης. Μετά την ενσωμάτωση της εν λόγω Οδηγίας στο εθνικό μας δίκαιο, από την αρμόδια Διεύθυνση Πολιτικής Ορυκτών Πρώτων υλών, αλλά και όλες τις υπόλοιπες Διευθύνσεις του Υπουργείου ΠΕΚΑ που σχετίζονται με την εξορυκτική βιομηχανία (τότε Ανάπτυξης, οι αρμοδιότητες του τομέα μεταφέρθηκαν το 2009 από το Υπ. Ανάπτυξης στο Υπ. Περ. Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής), εκδόθηκαν οδηγίες και εγκύκλιοι τόσο προς τις αρμόδιες δημόσιες ελεγκτικές υπηρεσίες, όσο και προς τις εξορυκτικές επιχειρήσεις.

Παράλληλα οι Επιθεωρήσεις Μεταλλείων Νοτίου και Βορείου Ελλάδος, αρμόδιες υπηρεσίες για την επιβολή τήρησης της νομοθεσίας περί Υγιεινής και Ασφάλειας Εργασίας, τόσο με σχετικά έγγραφα, όσο και κατά τους διενεργούμενους τακτικούς προληπτικούς ελέγχους, που πραγματοποιούν στους χώρους εργασίας, ενημερώνουν τις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους της εξορυκτικής βιομηχανίας για τις νέες ρυθμίσεις και δίνουν οδηγίες εφαρμογής.

Από τους φορείς των εργοδοτών και των εργαζομένων έλαβαν χώρα αρκετές δράσεις, προκειμένου να ενημερωθούν τα μέλη τους για τις νέες διατάξεις. Οι δράσεις αυτές περιελάμβαναν ημερίδες και σεμινάρια καθώς και διανομή σχετικού ενημερωτικού υλικού. Για παράδειγμα το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, το οποίο διοργάνωσε αρκετές εκδηλώσεις για τα μέλη του (Μηχανικοί Ασφάλειας) με θέμα την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων και το Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΛΙΝΥΑΕ, δημιουργήθηκε το 1992 με στόχο την προαγωγή της επαγγελματικής Υ&Α και την εμπέδωση μιας παιδείας πρόληψης), το οποίο εξέδωσε έντυπο ενημερωτικό υλικό για το θέμα αυτό.

Όσον αφορά τη δράση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, πιστεύεται ότι θα βοηθούσε σημαντικά το έργο των νομοθετικών και των ελεγκτικών αρχών, αλλά και τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων, η έκδοση κατευθυντήριων οδηγιών και έντυπου υλικού με περιεχόμενο που να αφορά την πρακτική εφαρμογή των Οδηγιών.

3. Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)- Έλεγχος της Εφαρμογής της Οδηγίας

Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ) Στην Ελλάδα, σε αντίθεση με τον ορισμό για τις ΜΜΕ από την Ε. Επιτροπή, Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ) αναφορικά με τα θέματα ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων, ουσιαστικά θεωρούνται οι επιχειρήσεις με αριθμό εργαζομένων μικρότερο των 50, οι οποίες και καλύπτουν το μεγαλύτερο ποσοστό του συνόλου των επιχειρήσεων (>50%). Αντίθετα, οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις δεν θεωρούνται ΜΜΕ, ειδικότερα αυτές που απασχολούν 100 ή 200 άτομα, δεν θεωρούνται καν επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους. Οι εταιρείες αυτές θεωρούνται μεγάλες, με πλήρες στελεχικό δυναμικό και δυναμικό επίβλεψης εργασιών, με πλήρη οργάνωση υγιεινής και ασφάλειας (υπηρεσίες ασφάλειας), ενώ διαθέτουν οργανωμένες υπηρεσίες εκπαίδευσης.

Επίσης στους τομείς εξόρυξης αδρανών υλικών, μαρμάρων και διακοσμητικών πετρωμάτων δραστηριοποιούνται πολλές επιχειρήσεις με προσωπικό μέχρι 20 άτομα, οι οποίες για λόγους συνεννόησης θα αναφέρονται ως Μικρές Επιχειρήσεις (ΜΕ). Τέλος υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός από πολύ μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις με λιγότερο προσωπικό και από 10 άτομα, οι Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις (ΠΜΕ). Μια χοντρική ανάλυση των στοιχείων που διατηρεί το ΥΠΕΚΑ για τη σύνθεση του προσωπικού των εξορυκτικών επιχειρήσεων (δηλ. τους μεταλλευτικούς και λατομικούς χώρους εργασίας καθώς και το μεταλλουργικό συγκρότημα της ΛΑΡΚΟ ΓΜΜΑΕ, η οποία εντάσσεται κλαδικά στον ίδιο τομέα εφόσον βρίσκεται εντός μεταλλευτικής παραχώρησης του δημοσίου) δίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Σύνολο Προσωπικού ανά εξορυκτική επιχείρηση	Ποσοστό (%)
1-20 άτομα	40%
20-50 άτομα	10-15%
>50 άτομα	45-50%

Κάθε είδος εταιρείας έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά και η πολιτική υγείας και ασφάλειας στην καθεμιά προσαρμόζεται στη συγκεκριμένη κατάστασή της.

Έλεγχος της Εφαρμογής της Οδηγίας. Όπως είναι γνωστό σε αρκετά κράτη/μέλη, η επιβολή της εθνικής νομοθεσίας για τη μεταφορά της οδηγίας που αφορά τις εξορυκτικές βιομηχανίες (πλην εκείνων που αφορούν την εξόρυξη δια γεωτρήσεων) δεν έχει ανατεθεί στις επιθεωρήσεις εργασίας: αντ' αυτού, έχουν συσταθεί ειδικοί φορείς για την επίβλεψη του τομέα, συχνά λόγω της μεγάλης σημασίας του για την οικονομία αλλά και τους ειδικούς κινδύνους που συνεπάγεται. Στην Ελλάδα, το σημαντικό αυτό έργο έχει ανατεθεί στις ήδη προαναφερθείσες Επιθεωρήσεις Μεταλλείων. Οι Επιθεωρήσεις Μεταλλείων Νοτίου και Βορείου Ελλάδος, ως διαπεριφερειακές Υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ), λειτουργούν αυτόνομα τουλάχιστον 50 χρόνια και έχουν ως αρμοδιότητα, αφ' ενός, την επιβολή τήρησης της νομοθεσίας περί Υγιεινής και Ασφάλειας Εργασίας στους μεταλλευτικούς και λατομικούς χώρους και, αφ' ετέρου, τον έλεγχο της ορθολογικής εκμετάλλευσης των ορυκτών πρώτων υλών της χώρας, σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπονται από τον Κανονισμό Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών (ΦΕΚ 1227/Β/14.6.2011), καθώς και τη λοιπή μεταλλευτική και λατομική νομοθεσία (μεταλλευτικός κώδικας για τα μεταλλεία, Ν.1428/84 για τα λατομεία αδρανών, Ν.669/77 για τα λατομεία μαρμάρων και βιομηχανικών ορυκτών, κ.λ.π.).

Οι εν λόγω επιθεωρήσεις πραγματοποιούν κατασταλτικούς (μετά από καταγγελίες, ατυχήματα κλπ) αλλά και τακτικούς προληπτικούς ελέγχους με την μεγαλύτερη δυνατή συχνότητα στις εξορυκτικές επιχειρήσεις. Κατά την περίοδο αναφοράς, η οποία σημειωτέον συμπίπτει σε μεγάλο βαθμό με την περίοδο οικονομικής κρίσης, διενεργήθηκαν περίπου 400-500 επιθεωρήσεις το χρόνο κι αντιστοιχεί ένας επιθεωρητής ανά 1000 περίπου εργαζόμενους.

Κατά τους ελέγχους πραγματοποιούνται: Α) έλεγχος νομιμότητας της εξορυκτικής επιχείρησης, σύμφωνα με τα στοιχεία του αρχείου που τηρείται στις Επιθεωρήσεις Μεταλλείων. Β) επιτόπια εξέταση των μέτρων υγιεινής, ασφάλειας και ορθολογικής εκμετάλλευσης που λήφθηκαν από την επιχείρηση. Γ) επιτόπια προφορική ενημέρωση

εκπροσώπων των εργοδοτών και εργαζομένων για τυχόν ελλείψεις και παραλείψεις που διαπιστώθηκαν και τα απαιτούμενα μέτρα που πρέπει να ληφθούν. Δ) έκδοση έγγραφων οδηγιών και εντολών τις οποίες οφείλουν να υλοποιήσουν οι εργοδότες με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα και σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσής τους την επιβολή κλιμακούμενων διοικητικών κυρώσεων (χρηματικές ποινές, προσωρινή ή οριστική διακοπή λειτουργίας, απαγορεύσεις εργασιών, κ.τ.λ.).

Με τον τρόπο αυτό γίνεται και ο έλεγχος εφαρμογής της οδηγίας (και γενικότερα της περί Υ&Α νομοθεσίας) και κρίνεται ιδιαίτερα αποτελεσματικός. Επισημαίνεται ότι αποτελεί πάγια αρχή του Υπουργείου, αλλά και των ελεγκτικών αρχών του, στις περιπτώσεις εφαρμογής νέας νομοθεσίας να δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στον τομέα της ενημέρωσης των επιχειρήσεων και της εξάντλησης όλων των δυνατών χρονικών περιθωρίων για τη συμμόρφωσή τους με τις νέες διατάξεις. Οι επιθεωρητές μεταλλείων ενημερώθηκαν για τις νέες διατάξεις από το Υπουργείο ΠΕΚΑ (τότε Ανάπτυξης) και γενικότερα παρέχεται σ' αυτούς διαχρονικά κάθε δυνατή συνδρομή επί ερωτημάτων νομικού ή κανονιστικού περιεχομένου σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων στην εξορυκτική βιομηχανία.

Επίσης σε περιπτώσεις δυστυχημάτων διενεργείται από τις επιθεωρήσεις μεταλλείων πραγματογνωμοσύνη με έμπειρους μηχανικούς, τόσο για την υποβοήθηση του έργου δικαιοσύνης, όσο και για την εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με τις αιτίες που τα προκάλεσαν και τη λήψη των ενδεικνυόμενων μέτρων (ειδικών ή θεσμικών) για την αποτροπή παρόμοιων φαινομένων. Με βάση τα στοιχεία της ανάλυσης των αιτιών πρόκλησης των δυστυχημάτων, εκδίδονται γενικές οδηγίες πρόληψης προς όλες τις ομοειδείς εξορυκτικές επιχειρήσεις.

Με στόχο τη μείωση των οικονομικών και νομικών επιπτώσεων στις ΜΜΕ, οι επιθεωρητές μεταλλείων κατά τους ελέγχους που διενεργούν σ' αυτές δίνουν προτεραιότητα στην ενημέρωση των εργοδοτών και στην παροχή συμβουλών για την εφαρμογή της νομοθεσίας και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας (ενημέρωση και συμβουλευτική δράση). Πριν επιβληθούν κυρώσεις εξαντλείται κάθε δυνατότητα προτροπής του εργοδότη να εφαρμόσει τις νέες διατάξεις που καθιερώθηκαν.

4. Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας/Απολογισμός

Τα μέχρι τώρα αποτελέσματα από την πρακτική εφαρμογή της Οδηγίας 92/104/ΕΟΚ, εκτιμώνται θετικά για το σύνολο των εξορυκτικών επιχειρήσεων, διότι οι προβλέψεις αυτής σε συνδυασμό με τις υφιστάμενες γενικότερες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, συνθέτουν ένα ομοιογενές σύνολο με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για τους χώρους εργασίας που διευκολύνει, τόσο τους υπόχρεους εργοδότες στη συμμόρφωσή τους, όσο και τις επιθεωρήσεις μεταλλείων στο ελεγκτικό τους έργο.

Την υπό εξέταση περίοδο, οι εξορυκτικές εταιρείες είναι -σε σχέση με την αρχική περίοδο ενσωμάτωσης της οδηγίας (1996 κι εντεύθεν)- πιο ενημερωμένες σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, καλύτερα οργανωμένες στον τομέα αυτό κι επιπλέον ο βαθμός μηχανοποίησης είναι υψηλότερος. Επιπλέον, έχουν βελτιωθεί: α) η εκπαίδευση των εργαζομένων και εργοδοτών στα θέματα υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων β) το επίπεδο εκσυγχρονισμού του εξοπλισμού των επιχειρήσεων γ) το επίπεδο του κοινωνικού διαλόγου και δ) το γενικότερο νομοθετικό πλαίσιο. Όλα αυτά αναμένεται να έχουν θετική συμβολή τόσο στη μείωση των ατυχημάτων όσο και των επαγγελματικών ασθενειών.

Από την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων που σχετίζονται με τα ατυχήματα (θανατηφόρα και μη) την υπό εξέταση περίοδο (βλ. Πίνακα και σχήματα στο τέλος της έκθεσης, σελ. 13-15), συμπεραίνονται τα ακόλουθα:

Στην Ελλάδα, την περίοδο 2007-2012, καταγράφονται ετησίως 150-190 ατυχήματα στον εξορυκτικό κλάδο, εκ των οποίων τα 4.2 (ΜΟ 2007-2012) είναι θανατηφόρα. Τα παραπάνω αφορούν ατυχήματα στους μεταλλευτικούς και λατομικούς χώρους καθώς και το μεταλλουργικό συγκρότημα της ΛΑΡΚΟ ΓΜΜΑΕ. Ο αριθμός των θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων στην Ελληνική εξορυκτική βιομηχανία από το 1996 έως σήμερα, την περίοδο δηλαδή κατά τη διάρκεια της οποίας τέθηκε σε ισχύ η οδηγία στη χώρα μας, έχει μειωθεί σημαντικά (βλ. Σχήμα 1) ενώ την περίοδο εφαρμογής παρουσιάζει ακόμη μεγαλύτερη μείωση, ΜΟ[2007-2012]=4,2 ενώ ΜΟ [1987-2007]=7 (βλ. Σχ. 2 και 3).

Λαμβάνοντας δε υπόψη το σύνολο των απασχολούμενων στον κλάδο, ο οποίος για την περίοδο 2007-2012 κυμαίνεται μεταξύ 18.900-22.700 ατόμων, προκύπτει ότι η συχνότητα των θανατηφόρων ατυχημάτων ανά 100.000 εργαζόμενους είναι κατά μέσο όρο περίπου 23.

Ετος	Δείκτης Συχνότητας Θανατηφόρων Ατυχημάτων (ανά 100.000 εργαζόμενους)
2007	39.9
2008	26.4
2009	35.3
2010	4.6
2011	20.2
2012	10.6
ΜΟ [2007-2012]	22.8

Τα αποτελέσματα αυτά είναι αντίστοιχα με τους ΜΟ της ΕΕ (Analysis of the competitiveness of the non-energy extractive industry in the EC, SEC(2007) 771, Table 6.8, page 133). Επισημαίνεται, ότι στις ΗΠΑ ο δείκτης συχνότητας (ανά 100.000 εργαζόμενους) για τα θανατηφόρα ατυχήματα στον εξορυκτικό κλάδο είναι 20-30 για την τελευταία 20ετία, ενώ στην Νότιο Αφρική είναι 70-80. Στην Κίνα ο δείκτης είναι ακόμη μεγαλύτερος, καθώς κάθε χρόνο χάνουν τη ζωή τους περισσότεροι από 6000 «μεταλλωρύχοι», σε μεταλλεία (συνήθως ανθρακωρυχεία) μικρής κλίμακας.

Από μια γενικότερη ανάλυση των 167 θανατηφόρων ατυχημάτων που συνέβησαν την τελευταία 25ετία (1987-2012), παρατηρούμε ότι στα λατομεία αδρανών υλικών, αν και απασχολείται περίπου το 20% των εργαζομένων, συμβαίνουν τουλάχιστον τα μισά ατυχήματα. Η αντίθετη εικόνα ισχύει για τα μεταλλεία-ορυχεία, όπου ενώ απασχολείται το 70% των εργαζομένων (στα δύο λιγνιτικά κέντρα της ΔΕΗ εργάζεται σχεδόν το 30% του συνόλου του απασχολούμενου δυναμικού) συμβαίνουν λιγότερα από το ¼ των θανατηφόρων ατυχημάτων.

Από την περαιτέρω αξιολόγηση σχετικά με τις αιτίες των θανατηφόρων ατυχημάτων προκύπτουν τα ακόλουθα:

- Στην Ελλάδα, τα περισσότερα ατυχήματα συμβαίνουν σε επιφανειακά εργοτάξια και συσχετίζονται άμεσα με τα γεωμετρικά χαρακτηριστικά των βαθμίδων/πρανών και γενικότερα τα τεχνικά χαρακτηριστικά των εκσκαφών. Η πτώση από το πρανές

εργοταξίου, τόσο πεζών όσο και μηχανημάτων, αποτελεί την σημαντικότερη αιτία ατυχημάτων.

- Δεύτερη κατά σειρά σπουδαιότητας αιτία των θανατηφόρων ατυχημάτων είναι η αστοχία πρανούς. Ο παθών ευρίσκεται κάτω από το μέτωπο, είτε πεζός είτε με μηχανήμα, και καταπλακώθηκε από τα μπάζα που κατέρρευσαν.

- Η τρίτη αιτία αναφέρεται σε πεζούς που συνεθλίβησαν από χωματοουργικά κυρίως μηχανήματα.

- Μικρότερης συχνότητας ατυχήματα αφορούσαν, παγίδευση σε «σύστημα συνεχούς μεταφοράς» (μεταφορική ταινία) η οποία σε όλες τις περιπτώσεις προέκυψε από επέμβαση ενώ το μέσον μεταφοράς βρισκόταν σε κίνηση. Επίσης την «κακή χρήση εκρηκτικών υλών» η οποία πάντως είναι περιορισμένη, ενδεχομένως από την ευρύτητα διαδεδομένη αντίληψη του φόβου με τον οποίο είναι συνδεδεμένη η χρήση των εκρηκτικών.

Εντούτοις, όπως προκύπτει από τον σχετικό πίνακα στο τέλος της έκθεσης (στατιστικά ατυχημάτων εξορυκτικού τομέα 2007-2012, σελ. 15) αλλά και το διάγραμμα των δεικτών συχνότητας της ίδιας περιόδου (βλ. Σχ.4) τα μη θανατηφόρα ατυχήματα (με απώλεια 8ώρου) εξακολουθούν να παραμένουν αριθμητικά στα ίδια επίπεδα (150-190), γεγονός που οφείλεται σε διάφορους παράγοντες:

- συγκριτικά με τις μεγαλύτερες εταιρείες, οι ΜΜΕ και κυρίως οι Μικρές Επιχειρήσεις (ΜΕ) και Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις (ΠΜΕ), οι οποίες φαίνεται να αποτελούν την πλειονότητα των εταιρειών του τομέα, έχουν μεγαλύτερα ποσοστά ατυχημάτων,

- οι εργοδότες στις μικρότερες εταιρείες συχνά έχουν λιγότερες γνώσεις για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία κι επιπλέον στερούνται χρηματοδοτικών πόρων κι εργαλείων για την εξυπηρέτηση των σχετικών αναγκών

- ο ρυθμός εργασίας έχει αυξηθεί κυρίως στις επιχειρήσεις με εργολαβικό προσωπικό,

- ενίοτε οι εργοδότες εστιάζουν το ενδιαφέρον τους στην παραγωγικότητα και όχι στην προστασία των εργαζομένων,

- ο αριθμός νέων ή/και μεταναστών εργαζομένων αυξήθηκε σημαντικά κατά την περίοδο 2007-2012, ενώ οι τελευταίοι αντιμετωπίζουν συχνά προβλήματα σχετικά με τη γλώσσα.

Γενικότερα, η αξιολόγηση της κατάστασης στις μεγάλες και μεσαίες εταιρείες (πάνω από 50 άτομα) οι οποίες δραστηριοποιούνται στις εξορυκτικές βιομηχανίες δείχνει ότι δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές όσον αφορά τις βασικές ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας που ορίζει η οδηγία. Συγκεκριμένα, η εφαρμογή φαίνεται ικανοποιητική όσον αφορά το έγγραφο ασφάλειας και υγείας, την ευθύνη του συντονιστή εργοδότη, την κατάρτιση και την εποπτεία των εργαζομένων και τις προφυλάξεις έκτακτης ανάγκης. Ανάλογες είναι και οι επιδόσεις των ΜΜΕ με οργανωτική δομή μεγαλύτερη των 20 ατόμων. Αντιθέτως, οι περισσότερες μικρότερες επιχειρήσεις (ΜΕ και ΠΜΕ σύμφωνα με τις παραδοχές του κεφ. 3 α) φαίνεται ότι στερούνται αφενός της επαρκούς πληροφόρησης/ενημέρωσης κι αφετέρου των απαιτούμενων χρηματοδοτικών πόρων και για την προώθηση αποτελεσματικής πολιτικής υγείας και ασφάλειας.

Οι υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ δεν διαθέτουν στοιχεία για τις επαγγελματικές ασθένειες που σχετίζονται με την εξορυκτική βιομηχανία (αριθμό κρουσμάτων, ποσοστό επαγγελματικών ασθενειών κλπ). Αυτό οφείλεται κυρίως στην ελλιπή καταγραφή των

επαγγελματικών ασθενειών, εφόσον στην πράξη δεν αναγνωρίζονται από τους ασφαλιστικούς φορείς και τελικά δεν καταγράφονται ως τέτοιες. Εντούτοις, στις μεγάλες και μεσαίες εταιρείες που διαθέτουν πολιτική για την πρόληψη των κινδύνων που σχετίζονται με την υγεία, εφαρμόζονται συγκεκριμένα προληπτικά μέτρα: διατήρηση ιατρικού ιστορικού για κάθε εργαζόμενο (μετρήσεις ακοομετρίας, σπειρομετρήσεις κλπ), μετρήσεις βλαπτικών παραγόντων εργασιακού περιβάλλοντος (όπως πχ. θορύβου, αιωρούμενων σωματιδίων, δονήσεων κλπ), δράσεις ενημέρωσης κι εκπαίδευσης εργοδοτών και εργαζομένων για τις επαγγελματικές ασθένειες κλπ.

Συγκεκριμένοι δείκτες για τον αντίκτυπο στην παραγωγικότητα, την απασχόληση και την ανταγωνιστικότητα δεν υπάρχουν, θεωρείται όμως βέβαιο ότι τα μέτρα για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων, πέραν όλων των άλλων, συμβάλλουν θετικά «ως εργαλεία διοίκησης» στην παραγωγικότητα και στην ανταγωνιστικότητα.

5. Διερευνητική ανάλυση/Απάντηση στο προτεινόμενο ειδικό ερωτηματολόγιο.

1) Ποια πείρα αποκτήθηκε από την εφαρμογή της οδηγίας, ιδίως όσον αφορά: α. Την επάρκεια του προσωπικού, του υπευθύνου και των αρμόδιων εποπτείας β. Την άδεια εργασίας γ. Την επίβλεψη της υγείας δ. Τα μέσα εκκένωσης και διάσωσης.

Α και Β) Η αναγκαιότητα για επαρκές, εξειδικευμένο και με την απαραίτητη άδεια εργασίας προσωπικό έχει διαχρονικά αποδειχθεί στην πράξη. Αν πχ. εξετάσουμε τα ατυχήματα της περιόδου αναφοράς με βάση διάκριση την ειδίκευση των εργαζομένων, συμπεραίνουμε ότι είναι εντυπωσιακή η συμμετοχή στα θανατηφόρα ατυχήματα του ανειδίκευτου προσωπικού, παρά τη συνεχή μηχανοποίηση των σχετικών εργασιών. Είναι βέβαιο ότι η έλλειψη ειδικότητας σε συνδυασμό με την απουσία εκπαίδευσης, συμβάλλουν σημαντικά στο σύνολο των ατυχημάτων.

Τα παραπάνω ισχύουν τόσο για το εργοδοτικό προσωπικό όσο και για τους υπεργολάβους αλλά και τους αυτοαπασχολούμενους. Επιπλέον, ο εργοδότης ο οποίος είναι υπεύθυνος για το χώρο εργασίας πρέπει να συντονίζει όλα τα μέτρα σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων και να τα καταχωρεί στο ΕΑΥ.

Στην Ελλάδα, ο θεσμός της εργολαβίας έχει στην πράξη αποδειχθεί χρήσιμος προσφέροντας ευελιξία σε εργασιακά ζητήματα (ωράριο κλπ), ανάλογα με τις συνθήκες ζήτησης αγοράς, αξιοποίηση εξειδικευμένου και έμπειρου στελεχιακού δυναμικού, σημαντική μείωση κόστους. Επισημαίνεται εδώ ότι οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας σχετικά με την ασφάλεια και την υγιεινή της εργασίας αφορούν, εξίσου, τόσο τους εργαζόμενους των μεταλλευτικών και λατομικών εταιρειών, όσο και των εργολάβων οι οποίοι αμφότεροι θεωρούνται συνυπεύθυνοι για το έργο (άρθρο 4 του ΚΜΛΕ). Θεωρούμε αυτονόητο ότι το προσωπικό των εργολάβων θα πρέπει να αντιμετωπίζεται, τουλάχιστον ως προς τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, όπως το προσωπικό της εργοδοτικής εταιρείας, δηλ. να τους παρέχεται κάθε υλικό μέσο αλλά και κάθε δυνατότητα εκπαίδευσης και βελτίωσης στην κατεύθυνση των θεμάτων Υ&Α.

Από την αξιολόγηση προκύπτει ότι οι υπεργολαβίες την υπό εξέταση περίοδο σημείωσαν αύξηση, εντούτοις ο συντονισμός των εργασιών κρίνεται στις περισσότερες περιπτώσεις ικανοποιητικός και με δείκτες ατυχημάτων που δεν διαφέρουν σημαντικά από τους δείκτες του υπόλοιπου μη εργολαβικού προσωπικού (βλ. πίνακα με στατιστικά ατυχημάτων 2007-2012 στο τέλος της έκθεσης, σελ. 15). Οι εταιρείες οι οποίες

απασχολούν υπερβολικούς συνήθως ελέγχουν την πείρα και τις γνώσεις τους όσον αφορά τις προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας και τους δεσμεύουν με ανάλογη «σύμβαση υποχρεώσεων» (προβλεπόμενη στο άρθρο 4 ΚΜΛΕ) με αποτέλεσμα τα προβλήματα να είναι περιστασιακά και να οφείλονται κυρίως σε προσωρινή ή εποχική απασχόληση, μη εκπαιδευμένου προσωπικού. Αλλωστε, όπως προκύπτει από ανάλογες κλαδικές εκθέσεις, τα προβλήματα που παρουσιάζονται με τις υπερβολικές στον εξορυκτικό τομέα είναι γενικώς λιγότερα συσχετιζόμενα με άλλους τομείς υψηλού κινδύνου, όπως η οικοδομική βιομηχανία.

Γ) Η επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων πραγματοποιείται κατά κύριο λόγο από ιατρούς που ειδικεύονται στην επαγγελματική υγεία (ιατροί εργασίας, άρθρο 9 και 12 του ΚΜΛΕ) και όχι από γενικούς ιατρούς. Ο ιατρός εργασίας (όπως και ο τεχνικός Ασφάλειας) κατά την άσκηση του έργου του, θα πρέπει να διαθέτει ηθική ανεξαρτησία απέναντι στον εργοδότη και στους εργαζομένους.

Δ) Πέραν των σημείων συγκέντρωσης και των θαλάμων καταφύγιων έκτακτης ανάγκης, συχνά παρέχονται και μεταφορικά μέσα σε ετοιμότητα (ασθενοφόρα κλπ.) για διασώσεις. Η πείρα έχει αποδείξει τη σπουδαιότητα των μέσων εκκένωσης και διάσωσης, συμπεριλαμβανομένων των ομάδων διάσωσης, οι οποίες συχνά πρέπει να εργάζονται υπό άκρως επικίνδυνες συνθήκες, π.χ. αμέσως μετά από μια πυροδότηση διατρημάτων με εκρηκτικές ύλες.

2) Με βάση την πείρα που αποκτήθηκε, τις αλλαγές στις γνώσεις και τις τεχνολογικές εξελίξεις, εξακολουθούν να είναι κατάλληλες οι διατάξεις της οδηγίας;

Τα μέτρα και οι ελάχιστες απαιτήσεις που προβλέπονται στην οδηγία βοήθησαν τα τελευταία 15 περίπου χρόνια (από το 1996) δημιουργώντας μια υποχρεωτική μεταστροφή της εξορυκτικής βιομηχανίας προς μια γενική πολιτική υγείας και ασφάλειας κατά την εργασία. Επιπλέον, απέτρεψαν τυχόν ανταγωνισμό μεταξύ των εταιρειών σχετικά με τα πρότυπα υγείας και ασφάλειας, καθώς όλες τους έπρεπε να τα εφαρμόσουν, ανεξαρτήτως μεγέθους και περαιτέρω θεματικής εξειδίκευσης.

Εντούτοις, παρά τον θετικό από κάθε άποψη απολογισμό, παρακάτω παρουσιάζονται ενδεικτικές ελλείψεις που εμφανίζονται στην οδηγία προερχόμενες κυρίως λόγω του δυναμικού και συνεχώς μεταβαλλόμενου σημερινού εργασιακού περιβάλλοντος:

- Δεν δίνονται ούτε προβλέπονται πρακτικά εργαλεία εφαρμογής της οδηγίας από πλευράς εργοδοτών (guides) που θα βοηθούσαν ιδιαίτερα τις ΜΜΕ ώστε να αντιμετωπίζουν με πιο αποτελεσματικό τρόπο τους κινδύνους που προκύπτουν στην εξορυκτική βιομηχανία.

- Δεν προσδιορίζονται προδιαγραφές στην εκπόνηση μελέτης εκτίμησης επαγγελματικών κινδύνων (Risk Assessment Analysis) και δε συσχετίζονται οι διάφοροι παράγοντες ατυχηματικότητας με μέτρα και μεθόδους αντιμετώπισής τους.

- Δεν επισημαίνεται η σημασία της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης για την προσέγγιση νέων βέλτιστων πρακτικών και βελτιωμένων στρατηγικών σε θέματα Υ&Α .

- Δεν λαμβάνονται υπόψη νέοι παράγοντες εργασίας που υπεισέρχονται στο ατύχημα όπως το δημογραφικό, περισσότερες γυναίκες στη δουλειά, αλλαγές στα καθεστώτα πρόσληψης και απασχόλησης, ψυχοσωματικοί λόγοι (stress κτλ), μυοσκελετικά προβλήματα, νέες μορφές επικοινωνίας και μορφές κοινωνικού διαλόγου κτλ.

- Δεν θέτει ευθέως ούτε συνδέεται με ποσοτικούς στόχους βελτίωσης της ατυχηματικότητας

- Δεν τονίζεται ιδιαίτερα η σημασία της εκπαίδευσης σε θέματα Υ&Α και η ουσιαστική συμμετοχή των εργαζομένων σε αυτή ούτε αναφέρεται σε θέματα προώθησης μέσω της σχολικής παιδείας.

- Δεν συσχετίζεται η Υ & Α με το ευρύτερο περιβάλλον και ιδιαίτερα την προστασία του περιβάλλοντος.

- Δεν δίνεται κατεύθυνση στη δημιουργία από τον εργοδότη της απαιτούμενης οργανωσιακής κουλτούρας Υ&Α στους χώρους εργασίας.

- Δεν δίνονται κατευθύνσεις στην εφαρμογή Risk Reducing Technologies (π.χ. έξυπνα μηχανήματα με ιδιαίτερα ανεπτυγμένα προληπτικά και παθητικά συστήματα ασφάλειας), σε τεχνολογικούς νεωτερισμούς με εφαρμογή στην ασφαλέστερη λειτουργία των μηχανημάτων, εργονομικά προβλήματα κλπ.

3) Με βάση την εμπειρία που αποκτήθηκε, υπάρχουν αλληλεπικαλύψεις ή αντιφάσεις με άλλες οδηγίες, για παράδειγμα με την οδηγία ATEX 99/92/ΕΚ; Αν ναι, παρακαλούμε να το εξηγήσετε.

Δεν υπάρχουν.

4) Έλαβε το κράτος μέλος πρόσθετα μέτρα που δεν περιλαμβάνονται στην οδηγία;

Από το 1985, η Ελληνική Πολιτεία έχει εκδώσει Κανονισμό Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών (ΚΜΛΕ), ο οποίος συνεχώς ανανεώνεται και συμπληρώνεται στα επιμέρους άρθρα που είτε λόγω ενσωμάτωσης οδηγιών Ε.Ε. είτε λόγω αλλαγών τεχνολογιών και μεθόδων, χρήζουν αλλαγών. Σχετικά πρόσφατα, το 2011, εκδόθηκε όπως προαναφέρθηκε, νέος ΚΜΛΕ, ενσωματώνοντας τις νέες εξελίξεις που υπήρχαν στη διάσπαρτη εθνική και κοινοτική νομοθεσία σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας και λαμβάνοντας υπόψη τις τεχνολογικές, επιστημονικές και διοικητικές εξελίξεις στη λειτουργία των υπαίθριων και υπόγειων εξορυκτικών έργων. Τόσο ο παλαιότερος Κανονισμός (σε ισχύ κατά τα έτη 2007-2011 της περιόδου αναφοράς) και ο νεότερος (σε ισχύ κατά τα έτη 2011- 2012 της περιόδου αναφοράς), έχει πιο αναλυτικές διατάξεις από την οδηγία 92/91/ΕΟΚ, ως προς την οργάνωση, τη λειτουργία, τις φάσεις εργασίας, την έκθεση των εργαζομένων σε φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς παράγοντες (θόρυβος, δονήσεις, μικροκλίμα, σκόνη κ.ά) την εύρυθμη λειτουργία μηχανημάτων και γενικότερα εξοπλισμού, την αναλυτική περιγραφή κι αντιμετώπιση των κινδύνων, που παρουσιάζονται στις εξορυκτικές δραστηριότητες σε κάθε φάση του κύκλου εργασίας (διάτρηση, γόμωση και πυροδότηση, φόρτωση και μεταφορά υλικών, υποστύλωση, ξεσκάρωμα κλπ.) όπως και στα επιμέρους θέματα των αδειών εργασίας.

Συμπερασματικά, ο ΚΜΛΕ που εφαρμόζει η ελληνική πολιτεία, υπερκαλύπτει την οδηγία η οποία αποτελεί ένα γενικότερο περίγραμμα υποχρεώσεων σχετικών με την Υ&Α, με τις ελλείψεις που προαναφέρθηκαν στην ερώτηση 2.

5) Έχουν λάβει τα κράτη μέλη ή οι κοινωνικοί εταίροι ειδικά μέτρα για την υποστήριξη των ΜΜΕ κατά την εφαρμογή της οδηγίας; Παρακαλείσθε να περιγράψετε τα εν λόγω μέτρα.

Δεν έχουν υιοθετηθεί συγκεκριμένα μέτρα θεσμικού χαρακτήρα τα οποία να καλύπτουν τις ιδιαιτερότητες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων («ΜΜΕ»), εκτός, από τις γενικότερες προσπάθειες των αρχών να βελτιώσουν και να εξορθολογήσουν ορισμένες σχετικές διοικητικές διαδικασίες (απλοποίηση και ομογενοποίηση διαδικασιών αδειοδότησης, αποκέντρωση συλλογής των απαιτούμενων δικαιολογητικών κλπ).

Εντούτοις, οι ελεγκτικές υπηρεσίες (Επιθεωρήσεις Μεταλλείων), θέτουν ποσοτικούς υπηρεσιακούς στόχους που σχετίζονται με την μείωση των εργατικών ατυχημάτων και επιπλέον κατά τους ελέγχους που διενεργούν επικεντρώνονται-δίνοντας «διακριτική» προτεραιότητα- στις ΜΜΕ με το χειρότερο υπάρχον ιστορικό, εστιάζουν την προσοχή τους στους πιο κοινούς εκτιμώμενους κινδύνους και στις πιο ευάλωτες κατηγορίες εργαζομένων, παρέχοντας ενημέρωση και συμβουλευτική δράση, εξαντλώντας κάθε δυνατότητα προτροπής του εργοδότη πριν την επιβολή διοικητικών κυρώσεων κλπ.

Από την εμπειρία εφαρμογής αλλά και την διαβούλευση που προηγήθηκε, υπάρχει συμφωνία ότι το βασικότερο μέτρο για την αντιμετώπιση των προβλημάτων κατά την εφαρμογή της οδηγίας, είναι η ενίσχυση των Ελεγκτικών Δομών/Μηχανισμών (Επιθεωρήσεις Μεταλλείων) οι οποίες με την συνεχή τους παρουσία μέσω επιτοπίων ελέγχων, θα πρέπει να διαδραματίζουν ρόλο όχι μόνο επιβολής διοικητικών κυρώσεων αλλά κυρίως ρόλο υποστήριξης (παροχής τεχνικών και οργανωτικών συμβουλών, έκδοση κατευθυντήριων οδηγιών και άλλου ενημερωτικού υλικού με παραδείγματα, σχέδια, κ.τ.λ.) και καθοδήγησης των ΜΜΕ στην ενιαία πρακτική εφαρμογή των προδιαγραφών που καθορίζονται από την οδηγία σε θέματα Υ&Α.

Πράγματι οι αρμοδιότητες των Επιθεωρητών Μεταλλείων είναι ιδιαίτερα σημαντικές και δεν εξαντλούνται στη χορήγηση εντολών για λήψη μέτρων ασφαλείας ή και επιβολή χρηματικών ποινών, αλλά περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

- Παροχή «υψηλής καθοδήγησης» του έργου και πολλαπλής ενημέρωσης εργοδοτών και εργαζομένων πάνω σε θέματα Υ&Α.
- Πρόσβαση στα αρχεία και έγγραφα της επιχείρησης καθώς και στη δομή της παραγωγικής διαδικασίας.
- Δικαίωμα γνώσης οποιουδήποτε από τα τηρούμενα βιβλία, μητρώα, έγγραφα και κάθε άλλου είδους στοιχείου της επιχείρησης καθώς και λήψη αντιγράφων αυτών.
- Υποχρέωση επίλυσης διαφορών μεταξύ εκμεταλλευτών γειτονικών λατομείων ή μεταλλείων καθώς και μεταξύ εργοδοτών και σωματείων εργαζομένων.
- Δυνατότητα προσωρινής ή και οριστικής διακοπής της εκμετάλλευσης, σε περίπτωση παραβάσεων καθ' υποτροπή, εφ' όσον διαπιστωθεί ότι τίθεται σε κίνδυνο η ασφάλεια κτισμάτων, έργων κοινής ωφέλειας ή η ζωή και η υγεία των εργαζομένων, των περιοίκων και των διερχομένων ή διενεργείται ανορθολογική εκμετάλλευση κατά παράβαση των διατάξεων του ΚΜΛΕ, ή τίθεται σε σοβαρό κίνδυνο το περιβάλλον, όπως η προστασία του προσδιορίζεται από τις υφιστάμενες διατάξεις.

Παρά τις ελλείψεις σε προσωπικό και εξοπλισμό, οι Επιθεωρήσεις Μεταλλείων, έχουν κατορθώσει να συμβάλλουν σημαντικά στη μείωση των ατυχημάτων και στη βελτίωση της αποδοχής της μεταλλευτικής και λατομικής δραστηριότητας από τις τοπικές κοινωνίες. Μολαταύτα, σύμφωνα με την άποψη του Συνδέσμου Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων (ΣΜΕ), που συμμετείχε στην παρούσα διαβούλευση, η ελληνική πολιτεία όφειλε να προστατεύσει, να ενισχύσει σε προσωπικό κι εξοπλισμό, να ενδυναμώσει, να οπλίσει με κύρος και αξιοπιστία τις Επιθεωρήσεις Μεταλλείων, κάτι το οποίο δεν λαμβάνει χώρα –κατά την άποψη του- στον βαθμό που θα έπρεπε.

6) Αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ ιδιαίτερες δυσκολίες για την ικανοποίηση των απαιτήσεων της οδηγίας; Αν ναι, να τις περιγράψετε.

Οι μεταλλευτικές επιχειρήσεις (που εκμεταλλεύονται μεταλλευτικά ορυκτά) και το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων που εκμεταλλεύονται βιομηχανικά ορυκτά, έχουν προσαρμοστεί σχετικά καλά με τα οριζόμενα στην Οδηγία 92/104/ΕΟΚ. Πρόκειται για το

σύνολο των Επιχειρήσεων με προσωπικό πάνω από 50 άτομα και ένα μέρος των ΜΜΕ με προσωπικό επίσης περισσότερο των 20 ατόμων. Στις εταιρείες αυτές, υπάρχει κουλτούρα ασφάλειας, έμπειρο και εκπαιδευμένο προσωπικό και μηχανισμοί ένταξης νέου άπειρου δυναμικού στην εργασία. Είναι διαπιστωμένο ότι οι συγκεκριμένες εταιρείες ενσωματώνουν στις υποχρεώσεις τους και στην καθημερινή πρακτική τους ό,τι νέο υπεισέρχεται από πλευράς κανονισμών, ενώ διαθέτουν ίδιους μηχανισμούς αξιολόγησης της πορείας των αποτελεσμάτων τους αναφορικά με την Υ&Α.

Δεν μπορούμε να ισχυριστούμε το ίδιο για τις λατομικές επιχειρήσεις κυρίως του κλάδου των μαρμάρων, διακοσμητικών πετρωμάτων και των αδρανών υλικών, που στο μεγαλύτερο ποσοστό τους είναι μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις με απασχολούμενο προσωπικό 3 - 20 άτομα, οι οποίες εκτός των άλλων έχουν μικρές έως ελάχιστες δυνατότητες χρηματοδότησης κι εκσυγχρονισμού. Σύμφωνα με την άποψη του Συνδέσμου Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων (ΣΜΕ), που συμμετείχε στην παρούσα διαβούλευση, στις ΜΜΕ, που έχουν από 20 άτομα και κάτω, εμφανίζονται πολύ μεγάλα προβλήματα αφομοίωσης και εφαρμογής της νομοθεσίας Υ&Α, ανυπαρξία οργανωσιακής κουλτούρας Υ&Α, ανυπαρξία δομών εκπαίδευσης προσωπικού σε Υ&Α, περιορισμένες δυνατότητες αφομοίωσης και εφαρμογής νέων τεχνολογιών και μεθοδολογιών, νέων εξελιγμένων υλικών, όπως και περιορισμένης εμβέλειας επίβλεψη εργασιών.

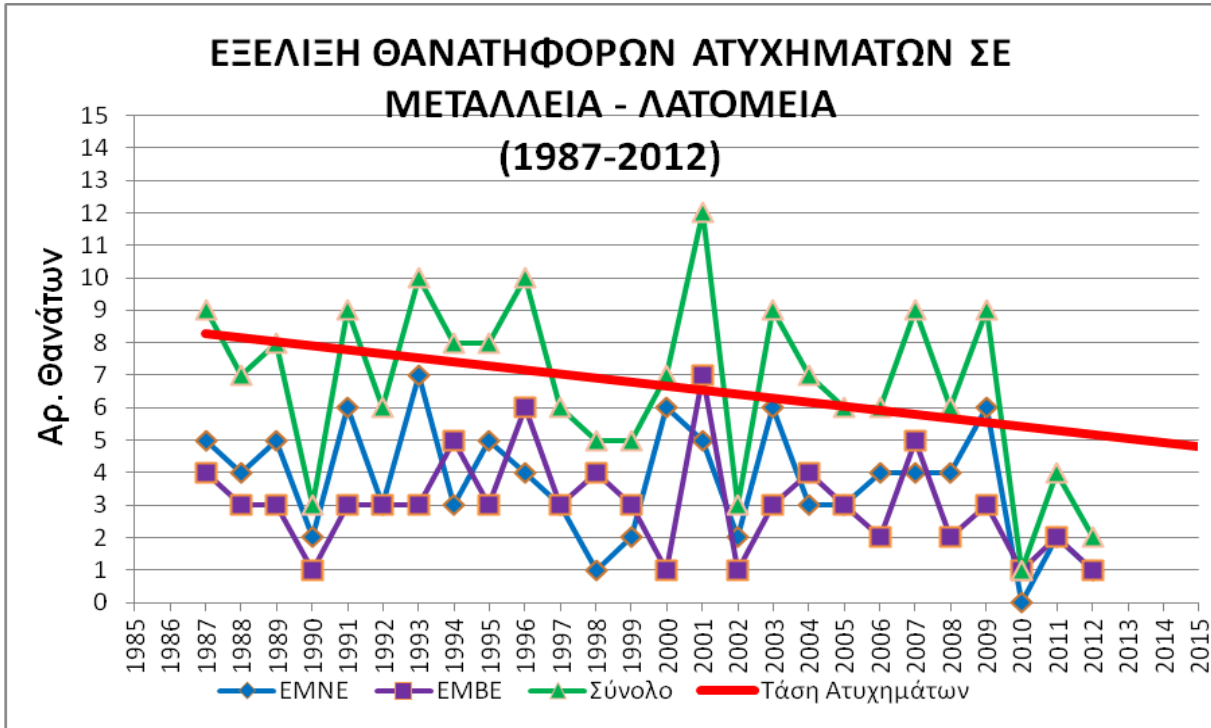
Όπως και σε άλλους αναπτυξιακούς τομείς, φαίνεται ότι υπάρχει σαφής διαχωρισμός μεταξύ των τύπων των εταιρειών: οι μεγαλύτερες εταιρείες, εμφανίζουν σχετικά καλές επιδόσεις, ενώ οι ΜΜΕ, ιδιαίτερα οι Μικρές και Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις στον τομέα της εξόρυξης διακοσμητικών πετρωμάτων από λατομεία, δεν φαίνονται ικανές για τη θέσπιση αποτελεσματικής πολιτικής για την υγεία και την ασφάλεια. Όλες ανεξαιρέτως οι εταιρείες πρέπει σαφώς να δώσουν μεγαλύτερη προτεραιότητα στην υγεία και την ασφάλεια και στις επιταγές της Οδηγίας 92/104/ΕΟΚ. Αλλωστε, ανεξάρτητα από τους κοινωνικούς προβληματισμούς, υπάρχουν σημαντικοί οικονομικοί λόγοι για τους οποίους οι εταιρείες και ειδικότερα οι ΜΜΕ θα πρέπει να θεσπίσουν μια πολιτική για την πρόληψη των ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών, η οποία θα έχει βασικό στόχο να πείσει τους εργαζομένους τους για τη σημασία των μέτρων Υ&Α. Μια ορθή πολιτική πρόληψης θα επιφέρει σαφή οικονομικά οφέλη: οι εταιρείες πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι είναι ανάγκη να εξετάζουν όχι μόνο τις δαπάνες των προληπτικών μέτρων αλλά και τις έμμεσες δαπάνες που προκύπτουν από τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες δηλ. εκείνες που σχετίζονται με την αντικατάσταση ενός εργαζόμενου, την απώλεια ημερών ή και μηνών παραγωγικής εργασίας και τη ζημιά που προκαλείται από μια αρνητική δημόσια εικόνα, και οι οποίες σε τελική ανάλυση είναι κατά κανόνα πολύ υψηλότερες.

Με Εντολή Υπουργού
Ο Γενικός Γραμματέας

Κων/νος Μαθιουδάκης

Εσωτερική Διανομή

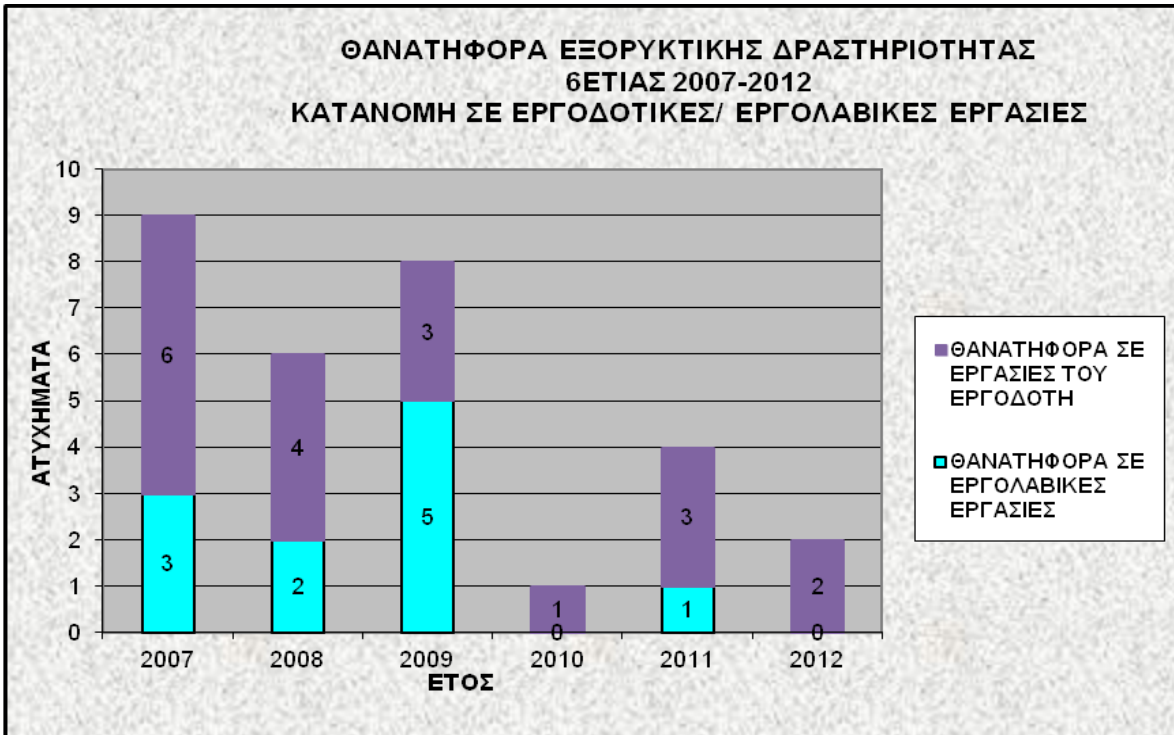
- Γρ. Υπουργού Ι. Μανιάτη
- Γρ. Υφυπουργού Α. Παπαγεωργίου
- Γεν. Γραμματέα Ε & ΚΑ
- Γεν. Διεύθυνση Ενέργειας
- Διεύθυνση Μεταλλευτικών και Βιομηχανικών Ορυκτών
- Διεύθυνση Λατομείων Μαρμάρων και Αδρανών υλικών
- Διεύθυνση Ενεργειακών Ορυκτών
- Δ7-Α (2)

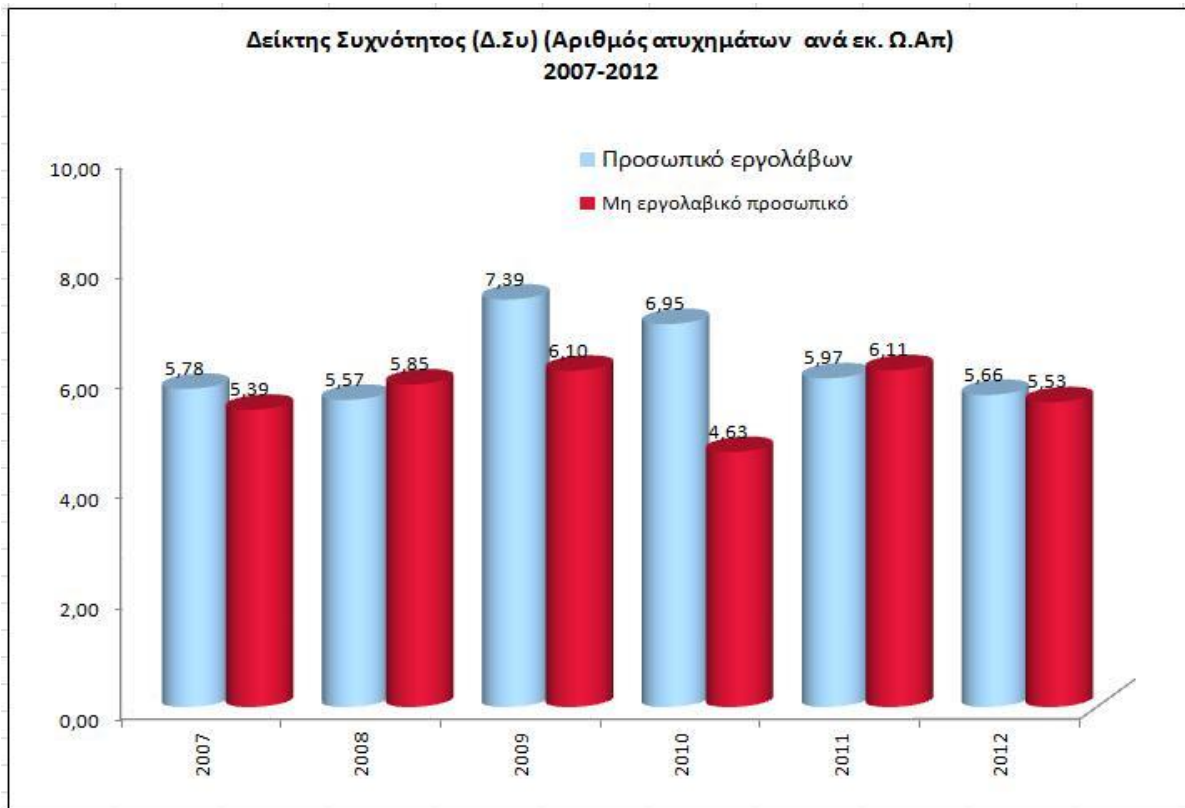
Σχ.1. Εξέλιξη των θανατηφόρων ατυχημάτων στον εξορυκτικό τομέα (1987-2012)

Σχ.2. Γεωγραφική Κατανομή των θανατηφόρων ατυχημάτων την περίοδο αναφοράς (2007-2012).

Σχ.3. Κατανομή θανατηφόρων ατυχημάτων σε εργοδοτικές/εργολαβικές εργασίες την περίοδο αναφοράς (2007-2012)

Σχ.4. Δείκτης συχνότητας ατυχημάτων (με απώλεια δωρου) σε εργοδοτικές/εργολαβικές εργασίες την περίοδο αναφοράς (2007-2012)

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΕΞΟΥΡΚΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ 2007-2012	2007			2008			2009			2010			2011			2012		
	Μη εργολαβικό προσωπικό+Αυταπασχολούμενοι	Εργολαβικό προσωπικό	Σύνολο Προσωπικού	Μη εργολαβικό προσωπικό+Αυταπασχολούμενοι	Εργολαβικό προσωπικό	Σύνολο Προσωπικού	Μη εργολαβικό προσωπικό+Αυταπασχολούμενοι	Εργολαβικό προσωπικό	Σύνολο Προσωπικού	Μη εργολαβικό προσωπικό+Αυταπασχολούμενοι	Εργολαβικό προσωπικό	Σύνολο Προσωπικού	Μη εργολαβικό προσωπικό+Αυταπασχολούμενοι	Εργολαβικό προσωπικό	Σύνολο Προσωπικού	Μη εργολαβικό προσωπικό+Αυταπασχολούμενοι	Εργολαβικό προσωπικό	Σύνολο Προσωπικού
Αριθμός απασχολούμενων έτους	19.416	3.115	22.521	19.558	3.210	22.768	19.349	3.316	22.665	18.128	3.445	21.573	16.572	3.193	19.765	15.373	3.545	18.918
Αριθμός ατυχημάτων (με απώλεια θώρου) μη θανατηφόρα	135	31	166	142	39	181	144	48	192	106	46	152	140	38	178	121	34	155
Συνολικός αριθμός ημερών απώλειας (πλην της ημέρας ατυχήματος)	4.361	754	5.115	4.721	707	5.428	3.895	1334	5.229	2.989	1.075	4.064	2.795	867	3.662	2.750	1.055	3.805
Συνολικός αριθμός ωρών απασχόλησης (Ω.Απ) προσωπικού (x1.000.000)	25,03	5,37	30,39	24,26	7,00	31,26	23,60	6,49	30,09	22,91	6,62	29,53	22,91	6,37	29,53	21,87	6,00	27,88
Δείκτης Συχνότητας (Δ.Συ) (Αριθμός ατυχημάτων ανά εκ. Ω.Απ)	5,39	5,78	5,46	5,85	5,57	5,79	6,10	7,39	6,38	4,63	6,95	5,15	6,11	5,97	6,03	5,53	5,66	5,56
Δείκτης Σοβαρότητας (Δ.Σο) (Συν. Αριθμός ημερών απώλειας ανά εκ. Ω.Απ)	174,26	140,47	168,29	194,59	101,06	173,66	165,07	205,51	173,79	130,49	162,42	137,65	122,02	136,11	124,03	125,73	175,72	136,50
Αριθμός θανατηφόρων έτους	6	3	9	4	2	6	3	5	8	1	0	1	3	1	4	2	0	2